

POSTANOWIENIE

Dnia 10 listopada 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku K. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

na skutek skargi o wznowienie postępowania,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 listopada 2010 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 10 maja 2010 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca K. G. wniósł skargę o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 grudnia 2005 r. Jako podstawę wznowienia postępowania wskazał art. 403 § 2 k.p.c. i powołał się na późniejsze wykrycie prawomocnego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1999 r., II UKN 622/98, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, który to wyrok ewidentnie dowodzi naruszenia przez Sądy pierwszej i drugiej instancji prawa procesowego – art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., oraz § 8 pkt 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8

sierpnia 1997 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy dla celów rentowych (Dz.U. Nr 99, poz. 612) przy wydaniu decyzji przez organ rentowy – powodujące nieważność postępowania przed tym organem. W skardze stwierdzono także, że wykładnia częściowej niezdolności do pracy jest całkowicie rozbieżna i rażąco sprzeczna z interpretacją art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) dokonaną przez Sąd Najwyższy.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 10 maja 2010 r. odrzucił powyższą skargę w oparciu o przepis art. 410 § 1 k.p.c., stwierdzając, że nie opiera się ona na ustawowej podstawie wznowienia. Wskazał, że zgodnie z treścią art. 403 § 2 k.p.c. można również żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Powołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego dotyczy innych stron, a więc nie stanowi podstawy wznowienia i nie stanowi też środka dowodowego w rozumieniu przywołanego przepisu. Skarga nie powołuje się też na żadne okoliczności faktyczne ani środki dowodowe, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik wnioskodawcy zarzucił naruszenie art. 403 § 2 k.p.c. w związku z art. 410 § 1 k.p.c., poprzez przyjęcie, że podana przyczyna nie stanowi ustawowej podstawy wznowienia oraz naruszenie art. 410 § 2 k.p.c., poprzez odrzucenie skargi na posiedzeniu niejawnym, co uniemożliwiło wnioskodawcy uprawdopodobnienie okoliczności stanowiących o dopuszczalności skargi, a także naruszenie art. 405 § 2 zdanie drugie k.p.c., poprzez rozstrzygnięcie w przedmiocie skargi przez sąd niewłaściwy.

Na tej podstawie skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia, zniesienie postępowania wywołanego wniesieniem skargi o wznowienie postępowania i przekazanie sprawy do rozpoznania sądowi właściwemu, tj. Sądowi Okręgowemu oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2005 r., II UKN 622/98 (OSNAPiUS nr 15, poz. 591) zawiera prawidłową wykładnię art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. i jednocześnie wskazuje, że Sądy orzekające w sprawie III AUa 2896/04 przepis ten naruszyły, bowiem wnioskodawca przedstawił szereg nowych dowodów i wystąpił z nowym żądaniem, a Sądy obu instancji nie przekazały sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu. Ponadto skarżący w skardze o wznowienie postępowania powoływał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2006 r., „w sprawie UK 103/06” jako potwierdzający okoliczność „błędnej wykładni dokonanej przez Sąd Apelacyjny art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (odnoszącego się do pojęcia częściowej niezdolności do pracy)”. Zdaniem skarżącego, powyższe wyroki „dotyczące tego samego stosunku prawnego, choć na tle odmiennego stanu faktycznego” są nowymi dowodami w sprawie, które w postępowaniu objętym skargą o wznowienie postępowania były wnioskodawcy nieznane i nieujawnione.

Odrzucenie skargi postanowieniem na posiedzeniu niejawnym pozbawiło wnioskodawcę możliwości wykazania na rozprawie prawdziwości podstaw wznowienia postępowania, a przez to Sąd rażąco naruszył dyspozycję art. 410 § 1 k.p.c. i art. 410 § 2 k.p.c. Skarżący powołał się na ugruntowany, jego zdaniem, pogląd Sądu Najwyższego, z którego wynika, że w zakresie badania na posiedzeniu niejawnym podstaw wznowienia mieści się jedynie stwierdzenie czy skarżący wskazuje podstawę wznowienia i czy odpowiada ona jednej z podanych w Kodeksie postępowania cywilnego, nie zaś czy podstawa ta rzeczywiście istnieje. Wskazał na stanowisko wyrażone w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 24 marca 1999 r., I PKN 97/98 (OSNAPiUS 1999 nr 9, poz. 308) oraz z dnia 5 grudnia 1996 r., I PKN 28/96 (OSNAPiUS 1997 nr 13, poz. 236) i stwierdził, że „ocena przesłanek wykrycia prawomocnego wyroku dotyczącego tego samego stosunku prawnego w sytuacji powoływania się powoda na uchwałę Sądu Najwyższego miała już charakter badania istnienia ustawowej przesłanki wznowienia z art. 411 k.p.c.”, co również potwierdza postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2008 r., III UZ 13/07 – niepublikowane.

Skarżący podkreślił również, że w świetle art. 405 zdanie drugie k.p.c. sądem, który orzekał co do istoty sprawy, a zatem sądem właściwym do

rozpoznania skargi o wznowienie postępowania, był Sąd pierwszej instancji, bowiem Sąd drugiej instancji oddalił apelację.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne. Zgodnie z treścią art. 405 k.p.c. do wznowienia postępowania z przyczyn nieważności oraz na podstawie przewidzianej w art. 401¹ k.p.c. właściwy jest sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, a jeżeli zaskarżono orzeczenia sądów różnych instancji, właściwy jest sąd instancji wyższej. Do wznowienia postępowania na innej podstawie właściwy jest sąd, który ostatnio orzekał co do istoty sprawy. W uprzednim orzecznictwie ukształtował się pogląd, że oddalenie apelacji przez sąd drugiej instancji nie stanowi orzeczenia co do istoty sprawy, a jest nim wyłącznie orzeczenie reformatoryjne (zmieniające) wskazane normatywnie w art. 386 § 1 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 grudnia 1996 r., I PKN 28/96, OSNAPUS 1997, nr 13, poz. 236; z dnia 11 kwietnia 2000 r., III CKN 172/00, LEX nr 146180; z dnia 26 lipca 2002 r., III AO 18/02, OSNAPiUS 2002, nr 21, poz. 1; z dnia 2 lipca 2002 r., I PZ 47/02, OSNAPiUS 2004, nr 9, poz. 159 i z dnia 9 lipca 2003 r., IV CO 7/03, LEX nr 560606). Równocześnie prezentowano w judykaturze stanowisko odmienne, uznające, że sąd drugiej instancji oddalający apelację jest sądem orzekającym co do istoty sprawy w rozumieniu art. 405 zdanie drugie k.p.c. Pogląd ten odwoływał się przede wszystkim do zasad systemu apelacyjno-kasacyjnego, w którym sąd drugiej instancji jest zawsze sądem merytorycznym, także wtedy, gdy oddala apelację. Wyrażony został on między innymi w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 5 marca 2001 r., III CO 17/01 (niepublikowane), z dnia 5 czerwca 2001 r., III CO 17/01 (niepublikowane); z dnia 22 grudnia 2003 r., III CO 24/03 (niepublikowane) i z dnia 21 kwietnia 2004 r., III CZP 11/04 (OSNC 2004, nr 12, poz. 206) oraz w uchwałach z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 (OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124); z dnia 13 stycznia 2005 r., III CZP 77/04 (OSNC 2005, nr 12, poz. 200) i z dnia 2 sierpnia 2006 r., III CZP 46/06 (OSNC 2007, nr 5, poz. 69). Sąd Najwyższy

opowiedział się jednocześnie za stanowiskiem, że orzeczenie oddalające apelację jest ostatecznym orzeczeniem co do istoty sprawy, jeżeli w wyniku jego zaskarżenia zostanie oddalona kasacja. Ostatecznie Sąd Najwyższy w uchwale podjętej w składzie siedmiu sędziów z dnia 3 kwietnia 2007 r., III CZP 137/06 (OSNC 2007 nr 9, poz. 125), rozstrzygając wątpliwości co do znaczenia użytego w przepisie art. 405 k.p.c. sformułowania „sąd, który ostatnio orzekał co do istoty sprawy”, przyjął, że sąd drugiej instancji, który oddalił apelację, jest sądem orzekającym ostatecznie co do istoty sprawy w rozumieniu art. 405 zdanie drugie k.p.c., właściwym do wznowienia postępowania na podstawach określonych w art. 403 k.p.c. Z tych względów sądem właściwym do rozpoznania przedmiotowej skargi był Sąd Apelacyjny.

W judykaturze podkreśla się, iż zawarte w art. 410 § 1 k.p.c., w jego obecnym brzmieniu, uregulowanie wykracza poza normy postępowania wstępnego ze skargi o wznowienie postępowania. Zastosowanie tego przepisu oznacza, że przedmiotem badania sądu jest zachowanie terminu do wniesienia skargi oraz oparcie jej na jednej z ustawowych podstaw wznowienia, a w konsekwencji – także dopuszczalność skargi z mocy ustawy i legitymacja do dokonania tej czynności procesowej. Stwierdzenie, na posiedzeniu niejawnym, dopuszczalności wznowienia nie ogranicza się do analizy, czy wskazane przez skarżącego okoliczności dają się podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, lecz obejmuje badanie i ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje. Wskutek uchylecia art. 411 k.p.c. nastąpiła bowiem eliminacja dwustopniowego postępowania zainicjowanego wniesieniem omawianego środka zaskarżenia. Skarga o wznowienie podlega odrzuceniu w trybie art. 410 § 1 k.p.c., jeżeli w okolicznościach konkretnej sprawy podnoszona podstawa wznowienia nie zostanie przez sąd stwierdzona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, Biuletyn Sądu Najwyższego 2005 nr 9, poz. 14). Dla przyjęcia, że skarga opiera się na ustawowej podstawie wznowienia, nie wystarcza zatem samo sformułowanie przez skarżącego zarzutów w sposób odpowiadający ustawowo określonym podstawom wznowienia, jeżeli z uzasadnienia skargi wynika, iż podnoszona podstawa nie zachodzi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNCP 1968 nr 8-9, poz. 154; z dnia 28

października 1981 r., I CO 5/81, OSNCP 1982 nr 5-6, poz. 77; z dnia 30 maja 1996 r., I CRN 101/95, OSNK 1996 nr 10, poz. 138; z dnia 26 marca 1999 r., III AO 5/99, OSNAPIUS 2000 nr 14, poz. 564; z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, OSNAPIUS 2001 nr 4, poz. 133 i z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 56/07, LEX nr 334985).

W przedmiotowej skardze o wznowienie postępowania wskazano jako podstawę wznowienia przepis art. 403 § 2 k.p.c. i powołano się na późniejsze wykrycie prawomocnych wyroków Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1999 r., II UKN 622/98 oraz z dnia 15 września 2006 r., I UK 103/06 (OSNP 2007 nr 17-18 poz. 261). Oba te wyroki nie dotyczą tego samego stosunku prawnego, którego dotyczył wyrok wydany w sprawie objętej skargą o wznowienie postępowania. O tożsamości stosunku prawnego można mówić w sytuacji, gdy wyrok jest tożsamy zarówno od strony przedmiotowej, jak i podmiotowej, czyli dotyczy tych samych osób oraz tych samych praw i obowiązków pomiędzy tymi osobami (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2003 r., II UZ 1/00, LEX nr 464485), a taka sytuacja – wbrew stanowisku skarżącego - nie występuje w przedmiotowej sprawie. Stąd też *prima facie* wskazywana podstawa wznowienia postępowania nie występuje. Zgodnie z treścią art. 403 § 2 *in principio* k.p.c., można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, jednakże nie jakiegokolwiek, ale jedynie takiego, który dotyczy tego samego stosunku prawnego.

Z brzmienia przepisu art. 403 § 2 *in fine* k.p.c. wynika jednoznacznie, że dotyczy on sfery faktów, a nie sfery prawa. Chodzi w nim o okoliczności faktyczne i środki dowodowe (dowody), które, jak wynika z art. 227 k.p.c., służą do ustalenia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Ta przesłanka wznowienia postępowania obejmuje podstawę faktyczną wyroku, a nie jego podstawę prawną. Podstawę prawną wyroku stanowi wskazanie przepisu, na którym oparto rozstrzygnięcie, przy czym zastosowanie określonej normy prawnej wiąże się zwykle z koniecznością dokonania jej wykładni. Stąd też wykładnia prawa nie stanowi ani okoliczności faktycznej, ani środka dowodowego w rozumieniu omawianego przepisu. Identyczne stanowisko dotyczy wyroków jakichkolwiek sądów czy trybunałów, w których dokonywana jest wykładnia prawa, nawet wtedy,

kiedy wynika z nich odmienna interpretacja przepisów niż ta, jakiej dokonał sąd rozstrzygający sprawę objętą skargą o wznowienie postępowania. Wykładnia dokonana w orzeczeniach przez sądy i trybunały dotycząca sfery prawa nie jest ani okolicznością faktyczną, ani środkiem dowodowym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1998 r., II UKN 402/98, OSNAPiUS 1999 r. Nr 24, poz. 805, gdzie stwierdza się, że wskazanie przez stronę, że przepisy przyjęte za podstawę prawomocnego wyroku zostały następnie inaczej zinterpretowane w uchwale Sądu Najwyższego, nie uzasadnia wznowienia postępowania według art. 403 § 2 k.p.c. oraz postanowienie z dnia 22 października 2009 r., I UZ 64/09, LEX nr 560531).

Z tych względów zasadnie Sąd drugiej instancji odrzucił skargę na mocy art. 410 § 1 k.p.c. jako nieopierającą się na ustawowej podstawie wznowienia.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na mocy art. art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.